

Integrarea nevazatorilor

INTEGRAREA NEVAZATORILOR, o perspectiva mai buna de viitor

Obiectiv

Integrarea nevazatorilor in invatamantul de masa este mult mai benefica decat segregarea lor in ceea ce priveste perspectivele de viitor, mai precis in gasirea unui loc de munca.

Prezentare teoretica

Generalitati despre nevazatori. Pe parcursul istoriei au existat diferite relatari despre nevazatori talentati. Primul pe care putem sa-l mentionam este Homer cu „Iliada” si „Odisea”, apoi un altul este Nicholas Saunderson (1682-1739), un vestit profesor de matematica al Universitatii Cambridge. De mentionat este si elvetianul Francois Hubert (1750=1831), naturalist care a studiat viata albinelor, precum si Maria Theresia von Paradis (1759-1824) din Viena, pianista si profesoara de muzica pentru care Mozart a scris un concert de pian si orchestra. Dar sa nu-l uitam pe Louis Braille, nevazatorul care a inventat alfabetul braille, ceea ce a oferit tuturor persoanelor cu aceasta deficienta posibilitatea de a scrie si de a citi. Toate aceste ilustre nume ne-au demonstrat ca, desi in acele vremuri nu exista un sistem de invatamant special, au reusit sa se remarce pe plan mondial si, totodata, ele au dovedit ca si fara vedere se poate trai o viata normala.

Ce inseamna sa fii nevazator ? Multi oameni isi asuma raspunderea de a spune ca nevazatorii traiesc intr-o lume a intunericului total (Schulz, 1980). De fapt, in realitate nu este asa pentru ca doar 10% din persoanele cotate ca fiind nevazatoare sunt oarbe (Kahn & Moorhead, 1973). Multi dintre nevazatori percep diferenta dintre lumina si intuneric, umbre si unii dintre ei chiar si miscarea obiectelor, deci aceste persoane nu traiesc intr-o lume a intunericului total.

O alta idee eronata despre nevazatori este faptul ca lipsa vederii este o pedeapsa pentru ei. Acest punct de vedere a fost foarte cunoscut in trecut, dar din pacate mai persista si in unele societati de astazi.

Ce se crede despre nevazatori ? Multe persoane au reticente fata de nevazatori deoarece au o conceptie gresita despre ei. Unii stiu despre nevazatori din trecut faptul ca erau cersetori, lautari etc sau au in acest domeniu o slaba experienta. Nici una dintre ideile afirmate despre nevazatori nu ofera o imagine clara despre ei. Si ei sunt oameni ca si ceilalti : unii dependenti, altii independenti, unii lideri, altii persoane obisnuite, unii bogati, altii saraci, unii grasi, altii slabi etc. .Ei nu poseda nici o caracteristica specifica nevazatorilor” (Lowenfeld, 1981) si .n-au nici o reactie care sa-i identifice ca nevazatori” (Schulz, 1980). Ca orice persoana, ei sunt produsul unic al ereditatii lor si al mediului si sunt indivizi.

Atitudinile oamenilor obisnuiti fata de cei nevazatori, fata de cea a handicapatilor, in general, sunt in majoritatea lor negative, tinzand sa gaseasca ceea ce ei nu pot sa faca fata de ceea ce ei pot. De aceea profesorii elevilor nevazatori trebuie sa-i invete pe acestia sa ignore aceasta atitudine negativa si sa le insereze o gandire pozitiva, dar nu numai lor, ci si parintilor acestora.

Ce cred nevazatorii ? Si nevazatorii, la randul lor, au anumite idei despre situatia lor si despre oamenii normali. Aceasta este o problema destul de complexa si studiile nu au reusit inca atingerea tuturor punctelor de vedere.

Nevazatorii au doua pareri in ceea ce priveste impedimentul lor : unii il considera un dezastru, iar altii un simplu inconvenient. Carroll (1961), Cholden (1968) si Cutsforth (1951) recunosc faptul ca orbirea este un inconvenient sever care cere o reorganizare in toate functionalitatile individului spre a fi ameliorat sau chiar indepartat.

Persoanele nevazatoare sunt oarecum in dezavantaj pentru ca ele nu pot avea in vizor gestică, mimica, pantomimica celui cu care vorbeste, dar ei vor putea palpa mult mai bine atitudinile acestuia, felul lui de-a fi si, mai ales, undulatiile vocii lui.

Definitii ale conceptului de nevazator. Exista variate definitii ale acestui concept, aceasta depinzand de agentiile si de serviciile care se ocupa de nevazatori. Pentru a putea stabili care persoane sunt nevazatoare este nevoie de anumite consultatii oftalmologice efectuate de specialisti. Persoanele care nu vad cu un ochi, dar cu celalalt vad aproape normal cu corectie nu intra in sintagma de nevazator.

Persoanele care au o acuitate vizuala de 1/10 pot vedea la 6-7 m ceea ce o persoana fara handicap vizual poate vedea la 70 m, sunt considerate persoane cu deficiente vizuale, dar nu nevazatoare, iar cele care au o

acuitate vizuala sub 1/10 sunt considerate cu cecitate.

Unele persoane sunt considerate nevăzătoare, dar au totuși un rest de vedere care prin anumite instrumente speciale poate fi folosit, dar aici trebuie luat în calcul și riscul de a-și pierde vederea.

The World Health Organization împarte nevăzătorii în: parțial nevăzători și nevăzători total și vederea slabă în: profundă și severă.

În literatura psihopedagogiei speciale, termenul de nevăzător definește acele persoane care sunt educate prin intermediul tactilului sau a altor canale senzoriale, în afara de senzațiile vizuale.

Importanța rolului familiei

Familia a avut și are un rol important în viața copilului. Acest fapt a fost recunoscut abia mai târziu. De exemplu, un rol important în viața copilului îl are relația mama-copil. Copiii foarte mici despartiti de mama lor vor avea probleme în dezvoltarea lor. Totuși această situație se poate ameliora prin sentimentul de dragoste, de înțelegere, de afecțiune oferit de cei aflați în jurul lui. Dar, din păcate, există și situații în care părinții pot avea o rezonanță negativă în dezvoltarea lor, în special supraprotejându-i. Din acest motiv se pune accent pe o cooperare permanentă între părinți și cadrele didactice și în cazul părinților la care se observă atitudini indezirabile față de copiii lor nevăzători, li se oferă acestora servicii speciale, cum ar fi : asistentă, consiliere etc.

Familia are un rol important în educarea copilului atât prescolară, cât și școlară.

Uneori, despartirea copilului de familie poate duce la ruperea relației părinte-copil, aceasta pentru că ei se vor afla un timp foarte scurt împreună, trei luni dintr-un an. De aceea, este recomandabil, dacă elevul cu deficiența vizuală se află într-o școală specială, ca părinții să-l viziteze cât mai des, iar în week-end, dacă au posibilitatea, să-l ia acasă. Dar, din păcate, la noi în țară există o situație financiară foarte slabă, unii dintre părinți bucurându-se că și pot vedea copiii doar în vacanțe și, în cel mai fericit caz, bucurându-se că pot menține relația dintre ei prin intermediul telefonului.

Trebuie menționat și faptul că acești copii sunt despartiti de părinții lor uneori în perioade în care ar avea cea mai mare nevoie de ei, iar un părinte nu poate fi înlocuit niciodată cu o altă persoană în totalitate.

Tot aici putem menționa și faptul că există anumite perioade mai delicate, cum ar fi : pubertatea, adolescența, în care copiii au cea mai mare nevoie de părinți.

Modelul segregării, argumente pro- segregare și rolul școlilor speciale

Modelul segregării. Filosofia ce se afla la baza acestui model pleaca de la teza diferentelor dintre copii care impune tratament pedagogic diferit in scoli diferite si tratament selectiv. Selectia are la baza criterii cum sunt aptitudinile si performantele elevilor. Teza socio-pedagogica de baza a acestui model este adaptarea copilului la scoala, chiar daca el nu poate raspunde exigentelor trebuie introdus in scoli speciale. Tratamentul pedagogic propus este pedagogia bazata pe selectie negativa si esec.

Adeptii invatamantului segregationist vehiculeaza unele argumente :

1. invatamantul special ofera posibilitatea aplicarii unor programe specializate in functie de categoria deficientei, de nivelul varstei cronologice si mintale, fapt ce deschide o perspectiva mai buna pentru integrarea in mediul socio-profesional ;
2. in invatamantul special omogenizarea grupelor de lucru se poate realiza mai bine decat in invatamantul obisnuit deoarece la diversitatea copiilor nevazatori se adauga diversitatea celor normali si diferentele majore dintre cele doua grupuri ;
3. invatamantul special functioneaza cu un efectiv restrans de elevi, fapt ce permite organizarea activitatilor in functie de particularitatile psiho-individuale ale copiilor ;
4. invatamantul special dispune de cadre didactice specializate atat prin profilul pregatirii universitare, cat si prin dobandirea de experienta in activitatea practica desfasurata in timp cu copiii nevazatori ;
5. in invatamantul obisnuit, izolarea si autoizolarea copiilor nevazatori sporeste pentru ca se mentin atitudini negative din partea colegilor normali sau acceptarea primilor cu rezerve serioase ;
6. in clasele din invatamantul obisnuit, unde sunt prezenti doi- trei copii nevazatori, acestia sunt neglijati de catre cadrele didactice, intrucat ele nu au la dispozitie timpul necesar de a se ocupa de ei in mod diferentiat si nici nu dispun de pregatirea necesara pentru a putea contribui la recuperarea lor ;
7. in tarile mai dezvoltate copiii nevazatori frecventeaza scoala de masa si in completarea unor activitati suplimentare efectuate de un specialist de sprijin sau unul itinerant, astfel incat un copil nevazator beneficiaza de constitutia mai multor specialisti.

Rolul scolilor speciale in educarea copiilor nevazatori. Cand au aparut primele scoli speciale nu a existat o alta posibilitate decat aceea de a-i separa pe nevazatori de restul societatii. Aceasta datorita contextului politic si social din acele vremuri. De exemplu, in Germania persoanele nevazatoare studiau pana cand erau prea batrane pentru a mai putea exercita o anumita profesie si, in consecinta, erau trimisi intr-un azil de batrani. Pe parcursul dezvoltarii societatii si scolile speciale au cunoscut o dezvoltare, unele dintre ele raspunzand la aceasta, iar altele ramanand la forma lor traditionala.

Au existat si inca exista trei factori importanti care au influentat dezvoltarea scolilor speciale :

1. continua crestere a persoanelor integrate in societate ;

2. supremantia scolilor publice;
3. recunoasterea rolului familiei in educarea copilului.

Nici o scoala speciala nu poate trece cu vederea peste faptul ca fiecare nevazator trebuie sa aiba locul cuvenit in societate cu responsabilitatile si privilegiile proprii tuturor cetatenilor. Unele scoli cred ca ele pot face mai bine acest lucru prin a-i izola, a le construi un mediu prin care personalul acestora pot sa-i pregateasca pentru viitor, dar fara a-i confrunta cu realele probleme. Insa alte scoli incearca sa le arate viata pe care ar avea-o in comunitatea lor. De exemplu, se organizeaza intalniri intre elevii nevazatori si cei normali, se mai realizeaza si alte activitati, cum ar fi competititiile sportive care reunesc tinerii nevazatori cu cei fara astfel de deficiente. Toate aceste eforturi nu inseamna integrarea in sine, ci doar o oportunitate spre integrare si totul depinde de cum recepteaza elevul mesajul ; unii il capteaza pozitiv, simtindu-se in largul lor, in timp ce altii se simt intr-o siguranta mai mare separati de persoanele vazatoare.

Un numar tot mai mare de scoli incep sa recunoasca faptul ca responsabilitatea lor nu este numai de a-i integra in grupurile vazatorilor, ci si de a-i asista la prima experienta de acest fel. Din acest motiv ii trimit sa studieze in scolile publice, in timp ce locuiesc in cele speciale.

Integrarea nevazatorilor

Din punct de vedere psihologic, prin educatia integrata a copiilor cu handicap se urmareste la ei dezvoltarea unor capacitati fizice si psihice care sa-i apropie de copiii normali, a unor programe cu caracter corectiv recuperator si stimularea potentialului restant ce permite dezvoltarea compensatorie a unor functii cu care sa le suplineasca pe cele deficitare, crearea climatului afectiv pentru formarea motivatiei, pentru activitati in general si pentru invatare in special, asigurarea unui progres continuu in achizitia comunicarii, formarea unor imitari de sociolizare si relationare cu cei din jur, formarea de deprinderi cu caracter profesional si de exercitare a unor activitati cotidiene, dezvoltarea comportamentelor adaptative si a insusirilor personalitatii care sa faciliteze normalizarea deplina.

In tara noastra, inca de la inceputul acestui secol, au aparut asa numitele 'Institute medico-pedagogice' pentru copiii cu handicap sever, in special cu handicap mintal, iar dupa anul 1950 reseaua de scoli speciale a cunoscut o dezvoltare mai deosebita. Cu aceasta ocazie a aparut si o preocupare noua legata de adaptarea continutului educatiei speciale si care era destinata in egala masura dezvoltarii potentialului psihic al copiilor cu handicap si a valorificarii abilitatilor dobandite in scopul integrarii lor socio=profesionale.

In conceptia romaneasca asupra integrarii s-a conturat cadrul favorabil ca acest subiect, handicapat, sa fie pregatit pentru dobandirea unor calitati fizice si psihice care sa-i faciliteze exercitarea unor profesii si a unor comportamente cu caracter adaptativ la cerintele societatii.

Argumente pro-integrare :

1. informatiile predate, programele si metodologiile specializate ce se aplica in invatamantul special nu sunt altceva decat o prelucrare simplificata a celor din invatamantul de masa;
2. grupele sau clasele de elevi nevazatori nu pot fi omogenizate in invatamantul special pentru ca se remarca existenta unei diversitati accentuate a structurilor psiho-fizice ale subiectilor, in cazul unor boli psihice asociate;
3. in invatamantul special cadrele didactice cunosc o continua scadere a motivatiei si a interesului pentru profesie, pentru specialitate deoarece au o solicitare redusa;
4. caracterul de institutionalizare specific invatamantului special contribuie la accentuarea izolarii copiilor nevazatori fata de mediul obisnuit si la reducerea contactului cu lumea normalilor;
5. o data cu integrarea in scolile de masa copiii nevazatori sunt stimulati de mediul competitiv si de performantele scolare cu expetantele existente in conditiile obisnuite;
6. ca urmare a contactului direct cu elevii nevazatori cei normali ii vor intelege mai usor, ii vor accepta si isi vor forma atitudini de protejare a acestora in grupurile obisnuite.

Se impune sa recunoastem ca la noi in tara nu sunt indeplinite toate aceste conditii, fapt pentru care in prezent nu este oportuna desfiintarea invatamantului special, dar nici nu putem renunta la ideea de integrare si pregatire a copiilor nevazatori in comunitatea normalilor. In aceste conditii educatia integrata trebuie realizata prin cuprinderea in clasele din scolile obisnuite a copiilor pregatiti pentru aceasta.

Integrarea nevazatorilor se bazeaza pe patru principii importante:

- principiul egalitatii, unul dintre cele mai importante, el fiind inclus in constitutiile statelor si a unor reglementari;
- Scoala pentru toti” sau caracterul deschis al sistemelor scolare;
- principiul normalizarii;
- pedagogia suportiva si discriminarea pozitiva.

Modelul integrarii are la baza o filosofie bazata pe incredere in copil si in capacitatile sale. Teza socio-pedagogica de baza este adaptarea scolii la copil si tratamentul egal, dar bazat pe o pedagogie in care discriminarea pozitiva si spiritul suportiv sunt coordonatele principale.

Prin modelul integrarii se poate imbunatati relatia dintre nevazatori si persoanele normale si, de asemenea, se poate obtine o mai buna intelegere intre cele doua parti.

Influenta scolilor publice in educatie. In toata lumea, dar mai ales in America, scolile publice au un rol important in educarea copiilor nevazatori. Scolile speciale au preluat programa celor publice cu unele modificari metodice cerute de nevoile elevilor nevazatori cum ar fi, de exemplu, in chimie, fizica, geografie, matematica etc., astfel apropiindu-i in cea mai mare masura de elevii vazatori. Datorita programei

asemanatoare, ei au putut mult mai usor sa se transfere la o scoala obisnuita.

Trebuie, de asemenea, mentionat faptul ca unele scoli speciale sunt administrate de unele scoli publice. Aici pot fi mentionate clasele speciale integrate in cadrul unei scoli normale, obisnuite.

In cadrul reuniunii de la Oregon din 1946 s-au stabilit trei principii care au ramas cunoscute pana-n zilele noastre, acestea fiind :

1. orice copil care poate frecventa o scoala publica nu poate fi institutionalizat sau segregat intr-o scoala speciala ;
2. scoala speciala are ca scop reabilitarea handicapatilor vizuali spre a putea frecventa o scoala publica si nu este interesata de a-i mentine mai mult decat este necesar ;
3. fiecare copil are dreptul la servicii individualizate, (a) restaurarea optima a vederii si (b) folosirea unor instrumente care sa-i ajute vederea, dar care in acelasi timp sa i-o si conserve.

In ultimul timp, datorita scaderii natalitatii sunt tot mai putini copii, astfel incat clasele obisnuite nu mai sunt atat de numeroase, profesorii putandu-se ocupa mult mai bine de toti elevii, fie ei normali, fie ei cu deficienta vizuala.

In scolile speciale exista si persoane cu handicap mintal asociat datorita neexistentei unor scoli complexe care sa-i ajute si in reabilitarea deficientei vizuale si in cea a handicapului mintal, aceasta impiedicand progresarea clasei. Astfel aceste persoane pierd din avantajul de a concura cu cele obisnuite.

De multe ori, in clasele scolilor speciale diferenta de varsta dintre elevi este o reala problema. Ei urmeaza cursurile mai tarziu datorita unor interventii chirurgicale suferite sau din alte numeroase motive. Aceasta poate duce la tulburari intre elevi, la supremarea celor mari fata de cei mici. In clasele obisnuite nu se intalneste o astfel de situatie.

Aparitia cartilor electronice si a celor sonore permite si nevazatorilor intr-o masura mai mare competitia cu ceilalti oameni. Calculatorul permite realizarea comunicarii scrise, corespondenta, informare etc.

Exista o multitudine de servicii de care beneficiaza nevazatorii de la o varsta frageda spre a-i ajuta in integrare : profesor itinerant, fundatii, agentii etc.

Integrarea profesionala a nevazatorilor

Pentru ca ai nostri copii sa aiba o perspectiva mai buna in viitor trebuie sa incurajam parintii sa nu exagereze handicapul lor” (Hester Turner, 1959).

Orientarea si incadrarea profesionala a deficientilor de vedere (a nevazatorilor) are o semnificatie cu mult mai complexa decat o au aceste procese la omul normal, nedeficient.

Necesitatea de a activa, de a exercita o anume profesie constituie conditia esentiala a procesului compensator,

psihofiziologic si normal, singura cale de umanizare, de recuperare si adaptare constructiva la cerintele vietii. Totodata, Ț munca Ț asigura nevezatorului posibilitatea de a se integra in viata sociala, realizand astfel independenta morala si materiala si un echilibru psihologic in viata de zi cu zi.

Astfel, munca devine totodata mijloc si scop cu implicatii profunde, transformatoare in viata nevezatorilor. Dezvoltarea tehnicii si avansarea stiintei, aparitia calculatorului si, mai ales, a soft-ului special pentru nevezatori ofera o perspectiva mai larga de viitor, un spectru mai larg de meserii pe care nevezatorul sa le poata exercita : secretar, avocat, administrator, poate sa conduca chiar unele mici afaceri etc. La noi in tara datorita, probabil, in mare masura, regimului comunist, societatea are mult mai mari reticente fata de nevezatori decat in alte parti. Oamenii nu au incredere sa le ofere acestora alte meserii decat cele obisnuite : fabrici de perii, cartonaje ; maseur, profesor (doar in scoli de nevezatori). Totusi, exista si la noi in tara nevezatori care exercita si alte meserii, aceasta printr-o pura intamplare sau care au afacerea lor proprie. Aceasta se intampla si datorita faptului ca nu cunosc noile aparitii ale soft-ului ce ajuta nevezatorii in exercitarea anumitor meserii.

Riscuri care pot sa apara pe parcursul unor meserii :

- zgomotul puternic poate afecta auzul ;
- referitor la pozitie : aplecarea corpului, statul in picioare-pot fi afectate persoanele cu glaucom, unele fragmente ale coloanei vertebrale si, respectiv, circulatia periferica ;
- munci care influenteaza in rau regiunile periferice ale analizatorului cutanat : munci cu temperaturi joase, munci care ataca sau ingroasa suprafata degetelor sau a palmei;
- munci care implica influenta substantelor toxice ca: mercurul, plumbul, benzina, sulfura de carbon etc, asupra sistemului nervos central, precum si asupra organismului in general;
- munci legate de eventualitatea unui accident.

Ipoteza

Daca nevezatorii vor fi integrati in invatamantul normal , atunci ei vor avea o perspectiva mai mare in viitor de a se realiza pe plan profesional.

Metodologia folosita-interviul

Am ales 20 de subiecti, toti nevezatori congenital cu diagnosticul de A.O.: atrofie de nerv optic, nu le este afectata scoarta cerebrala, fara probleme psihice sau alte boli asociate, cu un IQ 135, 10 dintre ei cu studii la scoli speciale si ceilalti 10 cu studii la scoli normale, toti ocupand posturi de maseur, provenind din acelasi mediu social si familial, cu aceeasi ani de experienta, de ambele sexe, cu media de varsta de 30 de ani.

Mai jos vom anexa interviul luat persoanelor deficiente de vedere cu studii in scolile speciale si vom reda raspunsurile cu frecventa cea mai mare.

1. Ce studii aveti ?

Am terminat un liceu si o postliceala speciale pentru nevazatori.

2. Cum ati ajuns sa frecventati cursurile unor scoli speciale ?

Parintii mei au crezut ca cel mai bine ar fi sa ma dezvolt intr-un mediu in care sa nu fiu singura persoana cu o astfel de deficiente pentru ca sa nu am complexe.

3. Parintii dvs. nu s-au gandit niciodata la posibilitatea de a va integra in invatamantul obisnuit ?

Nu, deoarece au considerat ca scoala speciala imi ofera toate conditiile unei dezvoltari fizice si psihice.

4. Cum v-ati impacat in timpul studiilor cu colegii ?

Destul de bine! Au mai existat si unele conflicte, dar cred ca este ceva normal..

5. In timpul liceului ati avut activitati cu elevi din scolile obisnuite ?

Da, am avut cateva. Au fost elevi din scolile normale in schimb de experienta.

6. Cum v-ati simtit alaturi de elevii normali ?

Destul de stanjenit(a) la inceput, dar cu timpul am reusit sa ma acomodez.

7. Ce meserie aveti ?

Sunt masseur (maseuse).

7. Ati intampinat dificultati in gasirea acestui loc de munca ?

Am intampinat unele dificultati pentru ca doream sa gasesc un post unde mai lucrau si alti nevazatori, iar in al doilea rand, nici locurile de munca nu erau atat de numeroase.

8. Cum v-ati simtit dupa ce ati terminat studiile ?

Derutat(a), tot timpul m-am temut ca n-o sa-mi gasesc un post de munca.

9. Acesta este singurul loc de munca in care va exercitati meseria de cand ati terminat studiile ?

Da.

10. Cum va simtiti alaturi de colegi in timpul serviciului ?

Ma simt bine pentru ca majoritatea dintre noi ne cunoastem datorita faptului ca am fost colegi cel putin la postliceala, iar cu ceilalti colegi care vad nu am probleme pentru ca nu am nici o tangenta cu ei.

11. Aveti prieteni ?

Da.

12. Prietenii dvs. sunt doar nevazatori ?

Da.

13. In ce fel de societate va simtiti in largul dvs.?

Ma simt extraordinar de bine intre persoanele cu deficiente vizuale.

14. Credeti ca scoala speciala v-a pregatit suficient de bine si v-a oferit sanse egale cu ceilalti care nu au aceasta deficienta ?

Scoala speciala nu mi-a oferit o imagine reala asupra viitorului, personalul acesteia a avut prea mare grija sa nu ma lovesc de obstacolele vietii de zi cu zi si nu mi-a facilitat deloc gasirea unui loc de munca.

Mai jos am atasat interviul luat persoanelor deficiente de vedere cu studii in scolile normale si vom reda raspunsurile cu frecventa cea mai mare.

1. Ce studii aveti ?

Am frecventat cursurile unui liceu si ale unei postliceale, ambele cu invatamant normal.

2. Cum ati ajuns sa frecventati cursurile unei scoli de masa ?

Parintii mei au vrut sa fiu cat mai aproape de ei si au considerat ca o scoala normala ma va pregati mult mai bine pentru adevarata viata si m-au considerat destul de puternic(a) ca sa trec peste toate greutatile care s-ar fi putut ivi de-a lungul anilor.

3. Cum v-ati impacat cu colegii ?

Nu pot sa zic ca au existat reale probleme. Niciodata nu m-au facut sa ma simt prost, dimpotriva, m-au ajutat intotdeauna, iar cand ne jucam incercau sa adapteze jocurile si pentru mine.

4. Cum va luati notite in timpul cursurilor/

Profesorul itinerant m-a invatat braille-ul. In clasele mai mari am inceput sa folosesc reportofonul, apoi mi-a fost de mare folos calculatorul.

5. Cum v-au acceptat profesorii ?

La inceput cu unele reticente, dar pe masura ce ma cunosteau isi dadeau seama ca si eu sunt ca si ceilalti copii si problemele dispareau.

6. Ati avut tangente cu alti nevazatori care studiau in scolile speciale ?

Da, am avut.

7. Ce fel de relatii au existat intre voi?

In general, de prietenie.

8. Ce meserie aveti?

Sunt masseur (maseuse).

9. Cum v-ati simtit dupa ce ati terminat studiile ?

Eram sigur(a) ca o sa-mi gasesc de lucru !

10. Ati intampinat dificultati in gasirea unui post de munca ?

Da.

11. Care au fost acestea ?

Numarul mic al posturilor vacante.

12. Acesta este singurul loc de munca in care va exercitati meseria de cand ati terminat studiile?

Nu.

13. Cum va simtiti alaturi de colegi in timpul serviciului ?

Ne intelegem foarte bine, mai ales datorita faptului ca cei care vad nu ne privesc cu un ochi critic, ci ne considera oameni ca si ei.

14. Aveti prieteni ?

Da.

15. Prietenii dvs. sunt doar nevazatori ?

Nu, am si foarte multi prieteni fara deficiente vizuale.

16. In ce fel de societate va simtiti in largul dvs. ?

Ma simt bine in orice fel de cerc.

17. Credeti ca scoala de masa v-a pregatit suficient de bine si v-a oferit sanse egale cu ceilalti care nu au o astfel de deficiente ?

Da, cred ca m-a pregatit foarte bine. De fapt, am avut intotdeauna imaginea reala asupra lumii. M-am lovit de toate obstacolele posibile, dar am stiut sa trec peste ele si faptul ca am stiut cum si de unde sa privesc lumea m-a ajutat foarte mult in cariera mea profesionala si, totodata, datorita scolii de masa mi s-au oferit mai multe perspective de viitor si am putut sa-mi aleg singur(a) profesia pe care o exercit, nu fiind constrans de anumite imprejurari. Tot scoala de masa m-a facut sa nu am niciodata dubii in ceea ce priveste egalitatea mea fata de ceilalti.

Concluzii :

Pe baza celor expuse mai sus putem conchide urmatoarele :

- mai intai trebuie lasat copilul (prin intermediul parintilor) sa decida ce tip de scoala sa urmeze ;
- modelul educatiei integrate ofera sansa mult mai mare tinerilor de a se integra cu succes in societate ;
- este foarte important ca omul nevazator in viata sa desfasoare profesia care i se potriveste si pe care sa o exercite din placere.

Bibliografie:

1. Conf. Dr. Dorin Damaschin Ț Defectologie-Deficiente de vedere Ț, Centrul de multiplicare al Universitatii din Bucuresti, 1971 ;
2. Georgie Lee Abel Ț Concerning the education of blind children Ț, American Foundation of the Blind New York, 1959;